

Anna Kordik

Stowarzyszenie Absolwentów Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego „Uniwersytecka”
ORCID: [0000-0001-8784-668X](https://orcid.org/0000-0001-8784-668X)

Szanowni, Drodzy Czytelnicy!

Z wielką i nieukrywaną radością pragnę na łamach tejże monografii podzielić się swoimi przemyśleniami co do osoby i sylwetki Profesora Tadeusza Bigi. Rzeczone uwagi będą również odnosić się do metodologicznych rozstrzygnięć Profesora w kontekście samorządu terytorialnego. Faktem jest, iż nie przyszło mi żyć w świetlnych latach naukowej działalności Profesora, aczkolwiek studiowałam i korzystałam z analitycznych „darów” Jego uczniów, którzy pozostali prawowitymi spadkobiercami spuścizny naukowej Tadeusza Bigi. Jednym z nich był nieżyjący już Jan Boć. We wspomnieniach publikowanych na łamach książki poświęconej zmarłym pracownikom naukowym Jan Boć wspomina: „Profesor Bigo wyglądał szczególnie. Siwy, dostojny, niewysoki i spokojny”¹. Ważnym, jak nie najważniejszym aspektem społeczności akademickiej tamtych lat, z Profesorami na czele, była ogromna doza wzajemnego szacunku i kultury osobistej, co ówczasie nazywano kindersztubą. Dziś w dobie ogromnego pośpiechu, cyfryzacji, szeroko pojętej pauperyzacji społeczeństwa, wartości te niejako przeminęły – czy też uległy zatarciu. Wówczas były ponadczasowym wyznacznikiem minionych lat. Profesor hołdował tym fundamentalnym wartościom. Uniwersyteckim posłannictwem było i jest ich podtrzymywanie. Nie sposób nie przytoczyć tutaj słów J. Bocia, aby wszystko, co uniwersyteckie, podtrzymywać². Uwypuklić należy, iż pomimo niekwestionowanej wiedzy, ścisłego języka oraz umiejętności naukowo-dydaktycznych Profesor chciał pozostać niezauważalny. To budziło nie tylko podziw i szacunek, ale było przykładem Jego niesamowitej skromności. Takt nie pozwalał Profesorowi przejść obojętnie uniwersyteckimi korytarzami i nie zagaić swoich kolegów-współpracowników o samopoczucie, zdrowie czy też zwykłą codzienność. Takim zachowaniem zjednywał sobie środowisko nie tylko nauczycieli akademickich, ale także studentów³. Nie sposób w powyższych rozważaniach nie wspomnieć nieżyjącego już K. Orzechowskiego, który podkreślał szczególnie szacunek Profesora T. Bigi do studentów. Przywołuje on prośbę Profesora

¹ J. Boć, *Tadeusz Bigo (1894–1975)*, [w:] L. Lehmann, M. Maciejewski (red.), *Pamięci zmarłych Profesorów i Docentów Wydziału Prawa Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego 1945–2010*, Wrocław 2010, s. 23 i n.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*.

skierowaną do Jego wydziałowych kolegów, a dotyczącą niedenerwowania się na studenta w trakcie egzaminu, bez względu na to, co ten by powiedział lub nie powiedział, czy też w końcu jak by się zachował. Druga prośba dotyczyła tego, aby nie szczydzili zarówno wysiłku, jak i czasu na egzamin, egzamin bowiem to jedyna możliwość poznania sposobu myślenia studenta⁴. Sięgając pamięcią do swoich lat studiów i egzaminu u Prof. K. Orzechowskiego z historii Polski, stwierdzam, iż prośbę tę należycie wypełnił. Dzięki jego postawie, ogromnej kulturze, spokojowi oraz rozmowie – bo tak przeprowadzał egzamin – przyjemnością było obcowanie z osobą Profesora. To pokazuje nam, jak wielki wpływ miał T. Bigo na kształtowanie postaw młodych pokoleń naukowców. Pokolenie to, co trzeba podkreślić, nie zapomniało, z jakich korzeni wyrosło, zdobywając kolejne naukowe szczeble w swojej karierze. Wniosek ten skłania do refleksji, iż konieczne jest podtrzymywanie tej uniwersyteckiej tradycji.

Przyszedł w końcu czas na wskazanie, jak myśl naukowa Profesora T. Bigi wpłynęła i wpływa na zakres szeroko pojętej administracji publicznej. Swoje uwagi skieruję w stronę pojęciowego i terminologicznego rozumienia administracji publicznej ze szczególnym uwzględnieniem pojęcia samorządu terytorialnego oraz przynależności jednostki do gminy. Pojęcia te w ujęciu przytaczanym przez T. Bigę nie uległy zmianie. Potwierdzeniem tego jest ich przywoływanie w aktualnym ich rozumieniu. *Exemplum* w tej materii jest monografia poświęcona pamięci Prof. J. Bocia dotycząca ustroju samorządu terytorialnego. W tejże pozycji naukowej wskazuje się, iż samorząd terytorialny jest jedynym typem decentralizacji administracji – przedmiot samorządowej administracji nie różni się od przedmiotu administracji rządowej. Z tego punktu widzenia nie można przeciwstawić administracji samorządowej – administracji państwowej, bo samorząd jest tylko odmienną formą organizacyjną administracji państwowej⁵. Takie rozumienie pojęcia samorządu terytorialnego przedstawia J. Stępień. Wskazuje, iż samorząd nie jest czwartą władzą w państwie. Pozostaje on wmontowany w struktury państwa, formą decydowania o sprawach publicznych o znaczeniu lokalnym. Pojęcie to nie jest przeciwstawiane administracji rządowej, ale na podstawie ustaw komplementarnie uczestniczy wraz z nią w sprawach administracji publicznej⁶. Na tym podanym przykładzie zauważyć można, iż myśl naukowa Profesora T. Bigi co do definicyjnego rozumienia tego pojęcia nie uległa zmianie pomimo upływu czasu, a także ewolucji struktur polityczno-państwowych. Dodać muszę, iż przytoczony pojęciowy zakres był obowiązujący podczas moich

⁴ K. Orzechowski, *O dawniejszej dydaktyce na naszym Wydziale – zwłaszcza o egzaminowaniu. Kilka anegdot i wspomnień*, „Wrocławskie Studia Erazmiańskie. Zeszyty Studenckie” 2008, s. 17 i n.

⁵ T. Bigo, *Związki publiczno-prawne w świetle ustawodawstwa polskiego*, Warszawa 1928, s. 140 i n., por.: J. Korczak, P. Lisowski, A. Ostapski, *Ustrój samorządu terytorialnego. Materiały dydaktyczne*, Wrocław 2017, s. 30 i n.

⁶ J. Stępień, *Samorząd a państwo*, „Samorząd Terytorialny” 1991, nr 11–12, s. 91 i n.

studiów i egzaminu z prawa administracyjnego, a były to lata 2002–2003. Słuszne zatem wydaje się stwierdzenie J. Bocia, iż praca habilitacyjna Profesora dotycząca związków publiczno-prawnych jest chętnie przytaczana i cytowana także dziś⁷. Kolejną kwestią jest przynależność jednostki do gminy; regulacja ta w pracy habilitacyjnej jednoznacznie wskazuje, iż przynależność ta ściśle jest powiązana z zamieszkiwaniem na jej terenie⁸. W obecnym doktrynalnym ujęciu podmiotem samorządu terytorialnego w Polsce jest społeczność zamieszkała na danym obszarze zorganizowana w związek samorządowy, który powołany jest przez państwo w celu realizacji jego zadań. Związek mieszkańca z określoną jednostką samorządu terytorialnego oparty jest na stałym zamieszkiwaniu na jej terenie. Mieszkańcem więc nie jest tylko obywatel polski, ale także cudzoziemcy i bezpaństwowi, choć nie wszyscy z nich mają prawa wyborcze⁹. Podkreślić również trzeba, iż regulacja ta w takim kształcie dotyczy również przepisów prawa miejscowego, tj. Gminy Wrocław, w przedmiocie uchwały nr XXXVII/2420/05 Rady Miejskiej Wrocławia w sprawie zasad wynajmowania lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Wrocław (Dz. U. Woj. Doln. z dnia 2 lipca 2018 r., poz. 3327), gdzie członkami wspólnoty samorządowej Wrocławia są osoby zamieszkujące na terenie Gminy Wrocław z zamiarem stałego pobytu (centralizujące swoje potrzeby życiowe i prowadzące na tym terenie gospodarstwo domowe)¹⁰. Rzeczono dowodzi, iż naukowa teoria profesora T. Bigo współgra z praktyką w ramach struktur wrocławskiego samorządu, którego jestem pracownikiem. Utrzymanie *status quo* przyszłych pokoleń naukowców, zarówno co do wartości naukowego dyskursu, jak i kultury osobistej tych osób jest uniwersytecką powinnością. Wartości te nie mogą ulec zatarciu, ale muszą być pieczołowicie i należycie pielęgnowane. Tego zarówno Państwu, jak i sobie życzę.

Anna Kordik

⁷ J. Boć, *Tadeusz Bigo (1894–1975)...*, s. 23 i n.

⁸ T. Bigo, *op. cit.*; por.: J. Korczak, P. Lisowski, A. Ostapski, *op. cit.*, s. 23 i n.

⁹ J. Korczak, *Konstytucyjne podstawy struktur funkcjonowania samorządu terytorialnego*, [w:] R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), *System Prawa Administracyjnego*. Tom 2, Warszawa 2012, s. 205 i n.

¹⁰ § 3 pkt 3 uchwały Rady Miejskiej Wrocławia Nr XXXVII/2420/05 Rady Miejskiej Wrocławia w sprawie zasad wynajmowania lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Wrocław (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2018 r., poz. 3327).

Bibliografia

- Bigo T., *Związki publiczno-prawne w świetle ustawodawstwa polskiego*, Warszawa 1928.
- Boć J., *Tadeusz Bigo (1894–1975)*, [w:] L. Lehmann, M. Maciejewski (red.), *Pamięci Zmarłych Profesorów i Docentów Wydziału Prawa Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego 1945–2010*, Wrocław 2010.
- Korczak J., *Konstytucyjne podstawy struktur funkcjonowania samorządu terytorialnego*, [w:] R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), *System Prawa Administracyjnego*. Tom 2, Warszawa 2012.
- Korczak J., Lisowski P., Ostapski A., *Ustrój samorządu terytorialnego. Materiały dydaktyczne*, Wrocław 2017.
- Orzechowski K., *O dawniejszej dydaktyce na naszym Wydziale – zwłaszcza o egzaminowaniu. Kilka anegdot i wspomnień*, „Wrocławskie Studia Erazmiańskie. Zeszyty Studenckie”, Wrocław 2008.
- Stępień J., *Samorząd a państwo*, „Samorząd Terytorialny” 1991, nr 11–12.